

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА

Стручно веће: СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Образовни профил: ТРОГОДИШЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

Предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Разред: ТРЕЋИ

Како би се омогућила ефикасност учења, наставник се руководи следећим принципима при оцењивању:

- 1) поузданост: означава усаглашеност оцене са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања;
- 2) ваљаност: оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика);
- 3) разноврсност начина оцењивања: избор одговарајућих и примена различитих метода и техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена;
- 4) редовност и благовременост оцењивања, обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења;
- 5) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 6) уважавање индивидуалних разлика, образовних потреба, узраста, претходних постигнућа ученика.

Праћење развоја и напредовања ученика у достизању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање јесте редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика. Саставни је део процеса наставе и учења и садржи повратну информацију наставнику за даље креирање процеса учења и препоруке ученику за даље напредовање и евидентира се у педагошкој документацији наставника.

На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције о образовно-васпитном раду.

Сумативно оцењивање јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију.

Формативно и сумативно оцењивање део су јединственог процеса оцењивања заснованог на унапред утврђеним критеријумима.

Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника, које наставник бира у складу с критеријумима оцењивања и прилагођава потребама и развојним специфичностима ученика.

Постигнућа ученика оцењују се и на основу активности и резултата рада, као што су:

- 1) излагање и представљање (уметнички наступи, спортске активности, изложбе радова, резултати истраживања, извештаји, учешће у дебати и дискусији, дизајнерска решења, практични радови, учешће на такмичењима и смотрема и др.);
- 2) продукти рада (модел, макете, постери, графички радови, цртежи, есеји, домаћизадаци, презентације и др.);

- 3) учешће и ангажовање у различитим облицима групног рада и на пројектима, укључујући и интердисциплинарне пројекте;
 4) учешће у активностима самовредновања и вршњачког вредновања;
 5) збирка одабраних ученикових радова – портфолио и др.

Критеријуми оцењивања морају бити усклађени на нивоу стручног већа у оквиру истог и/или сродних предмета и усвојени на педагошком колегијуму. Оцењивање из истог предмета у једној школи изводи се на основу истих или упоредивих критеријума и инструмената оцењивања.

<i>Наставна тема/ модул</i>	<i>Исходи модула</i>	<i>Оцена 5</i>	<i>Оцена 4</i>	<i>Оцена 3</i>	<i>Оцена 2</i>	<i>Технике вредновања</i>
ЈЕЗИК	Ученик разликује: (а) реч, (б) синтагму (као синтаксичку јединицу која има центар /главну реч/ и један или више зависних чланова) – на примеру једноставнијих именичких синтагми, (в) предикатску реченицу (и, у оквиру предикатских реченица, независне предикатске реченице – тј. оне које имају комуникативне функције, и зависне предикатске реченице – тј. оне које имају конституентске функције) и (г) комуникативну реченицу.	Има лексички фонд који је у складу са средњим нивоом образовања, прави разлику између формалне и неформалне лексике и употребљава их у складу са приликом; има основна знања о значењу речи познаје основне лексичке односе (синонимију, антонимију, хомонимију); познаје метафору као лексички механизам, нема одбојност према	Правилно склапа реченицу; разликује синтаксичке јединице, разликује активне и пасивне реченице; уме да анализира једноставније реченице грађене по основним моделима и проширене прилошким одредбама. Може да прати наставу, чита лектуру и другу белетристику, чита новине и научнопопуларне текстове и сл.	Има основна знања о речницима и структури речничког чланка. Разуме појам текста разликује делове текста (увод, главни део, завршетак); препознаје врсте текстова (облике дискурса); има основна знања из социolingвистике: познаје појмове једнојезичности и вишејезичности (и зна одговарајуће језичке прилике у Србији); разуме појам језичке варијативности и препознаје основне варијетете.	Разликује појмове зависне и независне реченице. Зна шта су синоними, уме да наведе пример. Зна основну употребу великог слова. Зна шта су синтаксичке јединице. Разликује садашње од прошлог и будућег времена.	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се даје повратна информација, самовредновање ученика Домаћи задатак Ученик се оцењује на

	Ученик разликује субјекат – глаголски предикат, субјекат – копула – именски део предиката и субјекат – предикат – прави објекат (подразумевају се, дакле, конструкције с једновалентним, прелазним и копулативним глаголима). Може да прати наставу, чита лектиру и другу белетристику, чита новине и научнопопуларнетекстове и сл.; оно што мисли изражава јасно, избором одговарајуће лексеме. 2 – Зна шта су то једнозначност и вишезначност речи, као и да постоје основна значења речи и она која су од њих изведена (нпр. основно значење речи кров је „горњи део куће...”, а изведена значења	речима страног порекла, али их не прихвата некритички и аутоматски, познаје појам термина и фразеологизма; познаје најважније речнике српског језика и уме да се њима користи.				основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације, повратна информација ученику, мотивација за даљи
--	---	---	--	--	--	---

	су „дом, кућа”, „оно што наткриљује неки простор”, „оно што прекрива, штити”). Реч је о томе да се метафора не посматра као стилски украс, него као начин на који се од основног значења речи (које је обично конкретно) добије друго, често апстрактно значење (нпр. висок у висок плафон има основно, а у висока делегација метафоричко значење). Разликује оправдану употребу стране речи (када за одређени појам не постоји одговарајућа домаћа реч) од неоправдане употребе (ради манипулације, из инертности – тзв. позајмљенице из лењости, или из уверења да је страна реч као стручни термин аутоматски					
--	---	--	--	--	--	--

	боља од домаће), те да исам употребљава стране речи само на први наведени начин. 1 – Употребљава различите синтаксичке конструкције, предлошке одн. везничке изразе и сл. и у стању је да парафразира исказ употребљавајући синонимичне синтаксичке конструкције. 2 – Ти модели подразумевају реченице с логичким субјектом, прилошким предикатом и неправим објектом, као и обезличене реченице. Подразумева се и проширење модела апозитивним одредбама (апозицијом и апозитивом). 3 – Разликује врсте синтагми (именичке, придевске, прилошке, глаголске), одређује у					
--	--	--	--	--	--	--

	свакој врсти синтагме главну реч и зависне чланове, уме да анализира сложеније именичке синтагме. 4 – Препознаје и врсту зависне реченице 5 – Разликује саставни, раставни, супротни однос, између свих синтаксичких јединица (независних предикатских реченица, зависних предикатских реченица, синтагми и речи). 6 – Разликује обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне независне Познаје основно значење одн. употребу сваког глаголског облика.					
КЊИЖЕВНО СТ	На основу дела српске и светске књижевности развија читалачке вештине, способности и знања од значаја за тумачење и	Разуме књижевно дело као естетску творевину и културно-историјски документ	Препознаје књижевно дело као естетску творевину и као културно-историјски документ	Препознаје основне поетичке особине књижевног дела (особине жанра, родови, врсте), наративност, дескриптивност,	Издаја (уз помоћ наставника) један, основни проблем који књижевно дело покреће.	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на</u>

вредновање различитих књижевноуметничких и књижевнонаучних дела и за развијање језичког, литерарног, културног и националног идентитета; има изграђен читалачки укус својствен културном и образованом човеку. Разумевање основних проблема које књижевно дело покреће: индивидуални (психолошки), друштвени (место појединца у друштву), историјски и сл. Поима да књижевност отвара проблематику судбине и места човека у свету, синхронијски и дијахронијски, да покреће питања односа појединца и друштва, личних жеља и општих закона, моралне дилеме,	(сведочанство и о једном времену, историјском периоду, културним и друштвеним достигнућима • Схвата и интерпретира улогу и место читања и тумачења књижевности у формирању личног културног (националног, друштвеног) идентитета. • Препознаје да књижевност нуди један другачији поглед на друштво, историју, антрополошки карактер човека. Разуме књижевну критику друштва у корист општег хуманитета. Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор	(сведочанство и о једном времену, историјском периоду и друштвеним догађајима). • Схвата улогу и место читања књижевности у формирању личног културног (националног, друштвеног) идентитета. • Препознаје да књижевност нуди један другачији поглед на друштво, историју, антрополошки карактер човека. Разуме књижевну критику друштва у корист општег хуманитета. Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор	особине карактера/јунака/лик ова, књижевну композицију, стилистичке елементе). Разликује особине књижевног дискурса (наративност, естетско-поетички идентитет, критички поглед на друштво, фикционаост...) у односу на остале дискурсе. • Књижевни дискурс према научном (историја, психологија, филозофија, егзактне науке...), административном, новинарском/медијском дискурсу, политичком, истражном. Увиђа да књижевност поетички може да уклопи у себе и остале дискурсе. На основу дела српске и светске	Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта, историјска, економска околност...), наводи делове књижевног дела битне за разумевање проблема. На основу дела српске и светске књижевности формира читалачке навике и знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у изграђивању језичког, литерарног, културног	<u>часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се даје повратна информација, самовредновање ученика Домаћи задатак Ученик се оцењује на основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје
--	---	--	--	--	--

осмишљавање живота, трагизам људског постојања, нудећи тако један поглед на свет који је специфичан за литературу. Уочену проблемску димензију неког текста аргументује примарним текстом, личним искуством, другим делима из литературе, уметности, културе итд. Уочава и образлаже поетичке, језичке, естетске и структурне особине књижевноуметничких и књижевнонаучних дела у оквиру школске лектире; процењује да ли је сложенији књижевнонаучни текст (аутобиографија, биографија, мемоари, дневник, писмо, путопис...) добро структуриран и кохерентан, да ли су	политичке идеје, друштвени стереотипи) у корист општег хуманитета. Схвата друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих. • Разуме развој и историју (српског) језика и начин односа књижевности према њему. • Познаје најважнија национална и интернационална културна достигнућа и уметничка дела различитих времена и пореди их са литерарним делима.	књижевности на њих. Познаје најважнија национална и интернационална културна достигнућа и уметничка дела. Самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста. • Самостално уочава проблеме које књижевно дело покреће. • Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта, историјска,	књижевности формира читалачке навике и знања; схвата улогу читања у тумачењу књижевног дела и у изграђивању језичког, литерарног, културног и националног идентитета. Препознаје књижевно дело као естетску творевину и као културно-историјски документ (сведочанство и о једном времену, историјском периоду и друштвеним догађајима).	и националног идентитета. Препознаје друштвене и културне особине и најважније историјско-друштвене промене различитих епоха и одговор књижевности на њих.	повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације , повратна информација ученику, мотивација за даљи
--	--	--	---	---	---

	идеје изложене јасно и прецизно; уочава стилске поступке у књижевноуметничком и књижевнонаучном тексту; процењује колико одређене одлике текста утичу на његово разумевање и доприносе тумачењу значења текста. Уочава основне особине књижевности као дискурса и разликује га у односу на остале друштвене дискурсе. Самостално уочава и тумачи проблеме и идеје у књижевном делу и своје ставове уме да аргументује на основу примарног текста и литерарно-филолошког контекста. Формирање читалачких навика, разумевање улоге читања у тумачењу књижевног дела. Компаративно проучавање матичне	Самостално уочава и тумачи проблеме које књижевно дело покреће. Аргументацију разумевања проблема наводи из примарног текста књижевног дела (однос међу јунацима, однос јунак – друштво, структура лирског субјекта, историјска, економска околност...), наводећи делове књижевног дела битне за разумевање проблема, као и на основу литерарно-историјског контекста	економска околност...), наводи делове књижевног дела битне за разумевање проблема. . Активно користи препоручену и ширу, секундарну литературу (књижевноисторијску, критичку, аутопоетичку, теоријску) у тумачењу књижевноуметничких и књижевнонаучних дела предвиђених програмом.			
--	---	--	---	--	--	--

књижевности, као и схватање начина конституисања књижевног дела посредством читања – позиционира књижевно дело унутар ланца рецепције. Истовремено, читање употпуњује лично искуство, а читање као тумачење само је облик изграђивања језичког (разумевање језичког/знаковног обликовања света), литерарног (место књижевности у формирању људског идентитета), културног (књижевност као део уметничког и културног поља), националног (место књижевности у оквиру националне културе и историје) и општељудског идентитета (место књижевности у изградњи хуманог и (мулти)културног друштва).						
--	--	--	--	--	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Говори разговетно, поштујући ортоепска правила књижевног језика; примењује књижевнојезичку акцентуацију или упоређује свој акценат са књижевним и труди се да је с њим усклади, течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше књижевноуметничке текстове; у званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним језичким изразом (тј. говори течно, без замуцкивања, поштапалица, превеликих пауза и лажних почетака, осмишљавајући реченицу унапред) и	Изграђује свест о себи као читаоцу – развија читалачку ауторефлексију (разуме улогу читања у сопственом развоју; има развијену, критичку свест о својим читалачким способностима. Течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше књижевноуметничке текстове; у званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из области језика, књижевности и културе користећи се коректним	Излаже (у званичним ситуацијама, јавно и пред већим аудиторијумом) и пише о темама из области језика, књижевности и културе; има развијене говорничке (ораторске) вештине; претпоставља различите ставове аудиторијума и у складу с тим проблематизује поједине садржаје; препознаје и анализира вербалну и невербалну реакцију саговорника односно аудиторијума и томе прилагођава свој говор; слушајући говорника,	Критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености Разликује објективну/веродост ојну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује (и то образлаже) да ли аутор неуметничког текста износи све потребне информације и да ли даје довољне и веродостојне доказе за то што тврди; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену; препознаје говор мржње, дискриминације, бирократски језик, и има изграђен негативан став према њима; уме у једноставним примерима да понуди алтернативу	Говорећи и пишући о некој теми (из језика, књижевности или слободна тема), покушава да јасно Изложи казивање и повезује његове делове на одговарајући начин. Уз помоћ наставника разликује битно од небитног и држи се основне теме. Саставља једноставнији говорени и писани текст користећи се описом, приповедањем и излагањем. Уме укратко да опише своја осећања и доживљај књижевног или другог уметничког дела. Сажето препричава	Дефинисане у годишњем глобалном плану рада наставника. <u>Активност на часу</u> На сваком часу, током процеса учења, записивањем у педагошкој документацији , ученику се даје повратна информација, самовреднова ње ученика Домаћи задатак Ученик се оцењује на основу самосталног рада, ученику се даје повратна информација Усмена провера
----------------------------	---	---	---	--	---	--

одговарајућом основном терминологијом науке о језику и науке о књижевности, прилагођавајући приликама, ситуацији, саговорнику и теми вербална и невербална језичка средства (држање, мимику, гестикулацију); говори уз презентацију; има културу слушања туђег излагања; у стању је да с пажњом и разумевањем слуша излагање средње тежине (нпр. предавање) с темом из језика, књижевности и културе; приликом слушања неког излагања уме да хвата белешке. Говорећи и пишући о некој теми (из језика, књижевности или слободна тема), јасно структурира казивање и повезује његове делове на	језичким изразом. Процењује стилске поступке у књижевном и неуметничком тексту; пореди стилске поступке у два сложена текста (или више њих); тумачи њихову улогу у остваривању естетских и значењских одлика наведених врста текстова. Продубљено критички промишља сложенији текст. Издваја доказну грађу на којој аутор аргументативног текста заснива своје ставове и одређује средства којима их износи. Критички промишља	процењује садржину и форму његовог говора и начин говорења. Течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове; изражајно чита и казује лакше књижевноуметничке текстове. Разуме сложенији књижевни и неуметнички текст: препознаје његову сврху; проналази експлицитне и имплицитне информације; издваја информације према задатом критеријуму; издваја главне идеје; прати развој одређене идеје; пореди информације и идеје из двају или више	бирокупатском језику. Препознаје структуру, различите елементе, стилске одлике (експресивност, сликовитост, метафоричност) књижевног и неуметничког текста; препознаје конотативно значење речи у датом контексту и разуме сврху конотативног значења у књижевном и неуметничком тексту; одређује значење непознате речи на основу контекста и творбеног модела; разуме значај читања за богаћење	једноставнији књижевноуметнички текст и уз помоћ наставника издваја његове важне или занимљиве делове. Резимира једноставнији књижевни и некњижевни текст.	Ученик се оцењује на основу познавања материје, ученику се даје повратна информација Присуство часовима На сваком часу, вођењем педагошке документације, повратна информација ученику, мотивација за даљи рад.
--	---	---	--	---	---

	одговарајући начин; разликује битно од небитног и држи се основне теме; саставља једноставнији говорени и писани текст користећи се описом, приповедањем и излагањем (експозицијом)¹; уме укратко да опише своја осећања и доживљај књижевног или другог уметничког дела; сажето препричава једноставнији књижевноуметнички текст и издваја његове важне или занимљиве делове; резимира једноставнији књижевни и неуметнички текст. У расправи или размени мишљења на теме из књижевности, језика и културе уме у кратким цртама да изнесе и образложи идеју или став за који се залаже, говори	сложенији књижевни и неуметнички текст: раздваја објективну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену; разликује експлицитне и имплицитне ауторове ставове; аргументовано вреднује да ли аутор сложенијег експозиторног или аргументативног текста погодног за обраду градива из језика и књижевности износи све потребне информације и	текстова да би разумео одговарајући значењски или стилски аспект према задатом критеријуму; анализира и тумачи оне системе мотивације који се у књижевном делу јављају при обликовању (карактеризацији) ликова и изградњи догађаја (због бољег и потпунијег разумевања значења књижевног дела); тумачи (на нивоу разумевања) текстове ослањајући се на други текст/текстове. Критички промишља сложенији књижевни и неуметнички текст:			
--	---	--	---	--	--	--

	одмерено, ослања се на аргументе, у стању је да чује туђе мишљење и да га узме у обзир приликом своје аргументације; пише једноставнији аргументативни текст на теме из књижевности, језика и културе. Користи оба писма, дајући предност ћирилици; примењује основна правописна правила у фреквентним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа; у писању издваја делове текста, даје наслове и поднасловe, уме да цитира и парафразира; саставља матурски рад поштујући правила израде стручног рада (употребљава фусноте и саставља садржај и библиографију);	да ли даје довољне и веродостојне доказе за то што тврди.	раздваја објективну чињеницу од ауторове интерпретације; процењује да ли је аутор текста неутралан или ангажован односно пристрастан, и образлаже своју процену; разликује експлицитне и имплицитне ауторове ставове; аргументовано вреднује да ли аутор сложенијег експозиторног или аргументативног текста погодног за обраду градива из језика и књижевности износи све потребне информације и да ли даје довољне и веродостојне доказе за то што тврди.			
--	--	--	--	--	--	--

	саставља писмо – приватно и службено, биографију (CV), молбу, жалбу, захтев, оглас; зна да попуни различите формуларе и обрасце. Има способност и навику да у различите сврхе (информисање, учење, лични развој, естетски доживљај, забава...) чита текстове средње тежине (књижевноуметничке текстове, стручне и научнопопуларне текстове из области науке о језику и књижевности. Разуме књижевни и неуметнички текст средње сложености: препознаје њихову сврху, проналази експлицитне и имплицитне информације, издваја главне идеје текста; прати развој одређене идеје у тексту; пореди основне информације					
--	--	--	--	--	--	--

	и идеје из двају или више текстова.					

Критеријум оцењивања за тест – процентуално (од 30 – 40%)

Критеријум оцењивања петнаестоминутног теста

Удео активности у коначној оцени 60%